

ren XVII werd opgemerkt in 1761 van Pasir naar Liwas is geschied, te beletten. Op de vraag vanwaar de textiel kwam die op Borneo gewild was, wordt geantwoord dat er niet alleen al vele jaren vaart is van Pasir naar Batavia en Java's Oostkust, maar ook misschien wel door allerlei oosterse volken [fol. 32] en zelfs door de Engelsen. Dus moet een marktplaats, die door zoveel handelaren wordt bezocht en waar zelfs gesmokkelde specerijen te koop zijn, wel van goede textiel voorzien zijn. Om dit smokkelnest en Kutai zoveel mogelijk afbreuk te doen, werd bij het besluit van 7 augustus 1764 de vaart daarheen door Chinese jonken verboden. In de brief van eind december 1761 aan het bestuur te Ternate en aan Heren XVII werd ongenoegen uitgesproken over het opdringen van tarwe aan de bakkers daar. Het is echter niet billijk dat het de gezagvoerders van de Vrouwe Elisabeth Dorothea bij besluit van 15 mei 1761 heeft belast met vier vaten zuur bier, omdat deze volgens het reglement moeten instaan voor de kwaliteit en hoeveelheid van de lading. Bovendien heeft het bestuur op 16 juni 1761 vastgesteld dat het niet onwaarschijnlijk is, dat het zuur worden aan broei in het ruim is toe te schrijven. Daarom is besloten [fol. 33] schipper Willem du Bois van zijn deel in de belasting te ontheffen en het derde deel, dat ten laste van de voormalige op-perstuurman Dirk van der Hanse de Jonge zou komen, in mindering te brengen op de vergoeding waartoe deze door de Raad van Justitie te Batavia was veroordeeld wegens het als gezagvoerder verloren laten gaan van de Getrouwigheid. Deze besluiten zouden allang zijn uitgevoerd, als de gezagvoerders zich over de oorspronkelijke vergoeding zouden hebben beklagd. Ten slotte merkt men over Ternate op dat, wegens de aanbeveling om nieuwigheden te vermijden, men ook wederom zeer zuinig is geweest met het aan de Aziatische koning van Ternate op diens verzoek leveren van 100 musketten met schietlont. Die kunnen ter wille van hun verdediging en om hen gunstig te stemmen niet steeds geweigerd worden, zonder dat zij de verkeerde weg opgaan en argwanend worden.)

En dat wij bovendien niet de minste twijffeling gehad hebben om de voormelde 100 musquetten aan geduide vorst te zenden, die niet alleen met gemak in devotie gehouden kan werden, maar ook geduurende zijn leeven (als zijnde volgens het schrijven der ministers van 25 junij jongstleden overleeden) niet de minste reedenen gegeven heeft om zijne getrouwheyt en aankleeving aan 's Compagnies belangen in twijffel te trekken.

Fol. 33v-34r.

MAKASSAR

(Heren XVII hadden gewenst dat, als de gouverneur op het hoofdkantoor moest zijn, de vertiening door trouwe dienaren zou geschieden. Dat was in de brief van 10 december 1762 reeds door de Hoge Regering bevolen. Om Heren XVII opheldering te geven was er om inlichtingen gevraagd betreffende de beschuldiging in de brief van het bestuur van 18 oktober 1761 dat de onderkoopman Godfried Carel Meurs, voormalig resident te Bulukumba, een vervalste rijstmaat zou hebben gebruikt. Een kopie van het antwoord is bijgesloten. Daar het geen schending van de verdragen met de landsvorsten betekent, is er geen bedenking tegen het niet benutten van de sapanhoutbossen op Sumbawa. De Compagnie verplichtte zich niet tot een verzekerde afname van sapanhout en de vorsten zijn dus vrij dat wat niet nodig is, aan particulieren te verkopen. Die zijn er evenwel niet. [fol. 35] Zoals gemeld is in de generale missive van 30 december 1761, werd het kappen gestaakt om het hout dikker en beter te laten worden. Dit is niet om een overschot aan Siams hout te voorkomen, omdat volgens de generale missive van 18 oktober 1762 Japan volstrekt geen andere soort wil en er 500.000 of 600.000 lb per jaar nodig is. Bima levert per jaar niet meer dan 500.000 lb goed sapanhout, waarvan de retourschepen ruim 400.000 lb nodig hebben. Om de afpakkers met een gerust gevoel te kunnen belasten, is men tevreden met de goedkeuring van het besluit om de aanwezigheid van gescheurde en onleverbare stukken textiel, maar die in ongeschonden pakken zitten, te laten beëdigen. Daarom twijfelt men er niet aan dat Heren XVII ook het besluit van 19 april 1764 zal goedkeuren om alle verklaringen over textiel met een van de factuur afwijkende kwaliteit, lengte of breedte ook onder ede te laten